

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

שלח

שיחות קודש
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
ה' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תנש"א

הפרשה כולה מתחילתה עד סופה (בציבור, ובברכות לפני ולאחרי).

וענין זה מודגש במיוחד בפרשת שבוע זה - פרשת שלח:

פרשת שלח עוסקת (ברובה) בענין אחד - פרשת המרגלים, החל משילוח המרגלים (מהתחלת הפרשה עד שני), הליכתם וביאתם, דברי תשובתם למשה ואהרן וכל עדת בני, וכל השתלשלות המאורעות בהמשך לזה, עד להעונש וכו' (משני עד קרוב לחמישי), ובהמשך לזה גם פרשת נסכים, כ"י תבואו אל ארץ מושבותיכם גו' ועשיתם אשה לה' גו' ויין לנסך וגו', שאף שחטאו ונגזרה גזירה עליהם, מ"מ, "בישר" להם שיכנסו לארץ" (מסוף רביעי עד שש"ס) - סיפור

א. דובר כמ"פ אודות החלוקה דקריאת התורה לפרשיות השבועי - שאף שבכל שבת קורין פרשה אחת בתורה השייכת במיוחד לזמן זה, ובכל יום מימי השבוע לומדים חלק מהפרשה השייך במיוחד ליום זה, מ"מ, כל פרשה בתורה וכל חלק פרטי שבה קשור גם עם כל התורה כולה (מ"בראשית" עד "לעיני כל ישראל"), שהיא (כלשון הכתוב בפרשתנו), "תורה אחת", כמו בפרשה אחת, שכל חלק שבה קשור עם הפרשה כולה, כמודגש בהקריאה דיום השבת (הסך-הכל דכל ימי השבוע) שקורין כל

1) כ"המנהג הפשוט בכל ישראל שמלימין את התורה בשנה אחת, מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית. . וקוראין והולכין על הסדר הזה עד שגומרין את התורה בחג הסוכות" (רמב"ם הל' תפלה רפ"ג).

2) ראה שלח' חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א): "המועדים של כל השנה כו' בכלול יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן". וידוע פתגם רבינו הזקן שצריכים "לחיות" עם הזמן, הפרשה בתורה שקורין ולומדים באותו זמן (היום יום' ב' חשון. ובכ"מ). - ולהעיר, שהשייכות של הפרשה להזמן היא עד כדי כך שיום השבת וכל ימי השבוע נקראים על שם הפרשה: יום ראשון פרשת שלח, וכיו"ב בשאר ימי השבוע, עד לשבת פרשת שלח. 3) ביום ראשון מהתחלת הפרשה עד שני, ביום שני משני עד שלישי, ועד"ו בכל ימי השבוע, עד ליום השבת, משיבועי עד סיום הפרשה (נוסף על הקריאה דכל הפרשה כולה, כדלקמן בפנים).

4) טו, טז. שם, כט.
5) ויתירה מזה - שכל התורה כולה שהתחלתה באות ב' וסיומה באות ל' היא תיבה אחת: "לב" (ראה אותיות דר"ע אות ב' בסופו). - ולהעיר, שהתורה נמשלה לדס, ומשכן הדם הוא בלב, וממנו מתפשט בכל אברי הגוף (ראה לקו"ת במדבר יג, א. ובכ"מ).

6) ולהעיר, שבכולם מודגשת השייכות ליום השבת, כמ"ש (יתרו כ, ח), "זכור את יום השבת לקדשו", עי"ז שמונים כל הימים לשם שבת, אחד

בשבת שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטווין לזכרו תמיד בכל יום" (רמב"ן שם), ועד להנהגת שמאי הזקן ש"כל ימיו ה' אוכל לכבוד שבת, כיצד, מצא בהמה נאה לוקחה ואומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה לוקחה ומניחה לשבת ואוכל את הראשונה בחול" (ו,אף הלל מודה שכדברי ב"ש יותר נכון לעשות, אלא שה' בוטח בה' שבדאי יזמין לו לשבת מנה יפה מכל הימים" (שו"ע אדה"א ו"א סרמ"ב ס"ו).

7) טו, ב ואילך.

8) פרש"י עה"פ.

9) והטעם שהבשורה ע"ד הכניסה לארץ נאמרה בשייכות לפרשת נסכים דוקא - כי, בענין הנסכים מודגשת ההמשכה לחטה גם בענין הקרבנות שענינם העלאה למעלה, היפך שיטת המרגלים שלא רצו להכנס לארץ כדי שלא יצטרכו לעסוק בעבודה דהמשכה למטה (ראה לקו"ת פרשתנו מ, סע"א ואילך. ובכ"מ).

10) וי"ל שזהו גם תוכן ההמשך דפרשת חלה שבהתחלת השיעור דש"י - "בבואכם אל הארץ גו' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'" (שם, יח"ט) - היפך שיטת המרגלים שרצו להשאר במדבר כדי שלא יצטרכו לאכול מ"לחם הארץ" (לאחרי הקדמת חרישה וזריעה), כי אם, "לחם מן השמים".

שהדגשת ענין האחדות בתורה בפרשת שלח דוקא קשורה עם תוכן (רוב) הפרשה – ענין המרגלים, (ב) הקשר והשייכות להזמן שבו קורין בתורה פרשת שלח, בסימומו של חודש סיון, כדלקמן.

ב. ויש לבאר תחילה תוכן הענין דשילוח המרגלים – הן בפרשת השבוע, והן בהפטורה שהיא סיום ותותם קריאת הפרשה כולה¹⁶, אשר, עם היותה „מענין הפרשה“¹⁷, שמסופר בה אודות שילוח המרגלים ע"י יהושע¹⁸, יש בה כמה שינויים לגבי המסופר בפרשה אודות שילוח המרגלים ע"י משה (כמבואר במפרשים¹⁹), ומהם:

(א) במרגלים דמשה נאמר „שלח לך“, ומפרש רש"י (פשוטו של מקרא) „לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח“, משא"כ במרגלים דיהושע „בודאי לא עשה יהושע מדעתו רק שהשי"ת ציוהו ע"כ“²⁰, כמובן בפשטות (ועד שאין צורך לפרש בקרא) שלאחרי הקלוקל שהי' כתוצאה משילוח המרגלים מדעתו של משה (ללא ציווי הקב"ה), לא הי' יהושע שולח מרגלים מדעתו, ועכצ"ל „שהשי"ת ציוהו ע"כ“.

(ב) במשה כתיב „שלח לך אנשים („אנשים" דייקא, ולא מרגלים)²¹ ויתורו את ארץ כנען“ (ולא „ויתפרו (וירגלו) את

אחד ארוך שמשטרע על ריבוי פסוקים ברוב חלקי הפרשה, אשר, כדי לידע הענין והסיפור כולו, לא מספיק ללמוד חלק אחד בפרשה, אלא צריכים ללמוד ההמשך בשאר חלקי הפרשה עד לסיום הענין כולו, שבוה מודגש (שרוב) חלקי הפרשה הם (ענין אחד ו)פרשה אחת.

ועוד ועיקר¹¹ – שסיומה ותותמה של פרשת שלח („הכל הולך אחר היתום“¹²) בפרשת ציצית¹³, שעם היותה מצוה פרטית (א' מתרי"ג מצוות התורה), ה"ה „שקולה כנגד כל המצוות“, שנאמר¹⁴ „וראיתם אותה וזכרתם את כל מצוות ה'", „ש"מנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטמים ותמשה קשרים הרי תרי"ג“¹⁵, ודוגמתו בתורה, שכל ענין ופרשה בתורה קשור ושייך לכל הענינים והפרשיות שבתורה, כיון שהתורה כולה היא „תורה אחת“.

וצריך להבין: (א) כיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, מסתבר לומר,

(11) כי, ענין (סיפור) אחד שמשטרע על ריבוי פסוקים ברוב חלקי הפרשה ישנו בכמה פרשיות (ולדוגמא: פרשת בלק – כל הפרשה כולה מתחילתה עד סופה) היא סיפור אחד.

(12) ברכות יב, א.

(13) ולפנ"ז – פרשת ע"ז ופרשת שבת (מקושש עצים), ומפרש רש"י (מיסודו של רבי משה הדרשן) „למה נסמכה פרשת מקושש לפי ע"ז, לומר שהמחלל את השבת כעובד ע"ז שאף היא שקולה ככל המצוות, וכן הוא אומר בעזרא* ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך תורה ומצוות ואת שבת קדשך הודעת להם“, ומסיים, „ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצוות“.

(14) טו, לט.

(15) פרש"י עה"פ.

16) כולל גם פרשת ציצית שבסיום ותותם הפרשה.

17) ש"ע אדה"ז או"ח ר"ס רפד.

18) יהושע ב, א ואילך.

19) ראה אלשיך, אברבנאל, אוה"ח, באר מים חיים (לאחי המהר"ל) ריש פרשתנו. ועוד.

20) לקו"ת פרשתנו נא, ג.

21) ולהעיר, שבכל הפסוקים שבפרשה לא נקראו בשם מרגלים (משא"כ בפירוש רש"י ומדרשי חז"ל). וראה בארוכה לקו"ת חל"ג ע' 78 ואילך (באופן אחר).

* נחמ"י ט, יג"ד – בשינוי לשון (ובדפוס ראשון) נעתק הפסוק בשלמותו.

שהרי המרגלים לא השתדלו להטמין את עצמם (כדי שלא ירגישו בנוכחותם ויחשדו בהם) ע"ז שכל א' מהם ילך לבדו לרגל חלק מסויים בארץ³⁰, אלא הלכו כולם ביחד באופן הבולט לכל, ועד שהי' צורך שהקב"ה יעשה נס שלא ישימו לב אליהם, „בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים . . . כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו“³¹; משא"כ במרגלים דיהושע מפורש בקרא „מרגלים חרש“ - הן ביחס לבנ"י, ש„בסתר שלחם כי לא רצה שידעו כל ישראל“³², ולכן כשחזרו משליחותם כתיב³³, „ויבואו אל יהושע גו' ויספרו לו גו' ויאמרו אל יהושע“ (ולא לכל בנ"י³⁴), והן ביחס ליושבי הארץ, ש„אמר להם עשו עצמכם כחרשים כדי שלא יסתירו דבריהם מפניכם, ד"א חרש חרס, הטעינו עצמכם קדרות כדי שתהיו נראין כקדרין“³⁵, ועד שבמשך זמן שליחותם הוצרכו להתחבא שלא יראום יושבי הארץ, כמ"ש³⁶, „ותקח האשה את

הארץ“²², וביהושע כתיב „אנשים מרגלים“, לחפור את הארץ²³, „לחפור²⁴ את כל הארץ באו“²⁵.

ג) במרגלים דמשה נאמר „איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו“, י"ב אנשים („שנים עשר אנשים איש אחד לשבט“²⁶), ואילו במרגלים דיהושע נאמר „וישלח יהושע גו' שנים אנשים“.

ד) המרגלים דמשה הם נשיאי ישראל, „כל נשיא בהם . . . ראשי בני ישראל המה ואלה שמותם גו'“, ואילו במרגלים דיהושע נאמר „שנים אנשים“ סתם, ולא נתפרש בכתוב²⁷ מי היו שני האנשים (שמותיהם ועאכו"כ מעלות שלהם).

ה) שילוח המרגלים דמשה הי' באופן של פירוט - הן ביחס לבנ"י, שידעו כולם ע"ד שילוח המרגלים²⁸, וכשחזרו משליחותם נאמר²⁹, „וישיבו אותם דבר ואת כל העדה“, והן ביחס ליושבי הארץ,

(22) ורק בדברי התוכחה בפ' דברים (א, כב' - כד) נאמר „ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ . . . וירגלו אותה“, כדלקמן ס"ד.

(23) שם, ב.

(24) שם, ג.

(25) ואף שלשון זה הוא מדברי אנשי יריחו ומלך יריחו, ואילו בדברי יהושע נאמר „לכו ראו את הארץ ואת יריחו“ - הרי מפורש בסיום הענין דכיבוש יריחו (שם ו, כב' - כה), „האנשים המרגלים . . . אשר שלח יהושע דוגל את יריחו“ (וראה לקמן הערה 58).

(26) דברים א, כג.

(27) כי אם בדרשת חז"ל - „פנחס וכלב היו“ (פרש"י שם, ד - ממדרש אגדת תנחומא). וראה לקמן ס"א.

(28) כיון שכל ענין שילוח המרגלים הי' ביומתם, כמבואר בהמשך פירוש רש"י (בהביאור ד„שלח לך, לדעתך“), „לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו כמה שנאמר ותקרבון אלי כולכם“.

(29) יג, כו.

(30) כדרכם של מרגלים, כפי שמצינו בדברי יוסף לאחיו ש„מרגלים אתם . . . ערות הארץ באתם לראות“, „שהרי כננסתם בעשרה שערי העיר“ (מקץ מב, ט"ב ובפרש"י). והתועלת בזה - בשתיים: (א) שלא מרגישים (כ"כ בנוכחותם, ב) קיצור משך הזמן הדרוש לריגול הארץ כולה, כפשוט.

(31) פרש"י פרשתנו שם, לב.

(32) פ"י הרד"ק עה"פ.

(33) ב, כג' - כד.

(34) וי"ל שלאח"ז סיפרו גם לכל בנ"י - כמובן מפ"י הרד"ק בביאור הטעם ששלחם בסתר, „כדי שלא יפתחו בשלחו מרגלים“, היינו, שלא יפתחו מכשולן השליחות כפי שאירע במרגלים דמשה, והוא לא שלחם אלא לפי שידע שיצליחו בשליחותם וירחיבו לב ישראל בבשרות טובות“, היינו, שלאחרי ששבו משליחותם והצליחו בה, סיפרו לכל בנ"י כדי לשמח לבם.

(35) פרש"י (ורד"ק) עה"פ.

(36) ב, ד' - טו.

את הארץ⁴¹, (ב) לצורך הכניסה לארץ (כולל ההתיישבות בה לאחרי ובהמשך להכיבוש) - שידעו ויכירו בטובתה של הארץ, עי"ז "שיגידו" להם כל עניני הארץ לשמחם במעלותי. . . ויעלו בה בחפץ גדול"⁴².

ויש לומר, ששילוח המרגלים דמשה (לדעתו של משה⁴³) לא הי' (כ"כ) לצורך כיבוש הארץ, לדעת הדרכים ומבוא הערים (כי בזמנו של משה לא הי' צורך בדבר), אלא (בעיקר) כדי להכיר את תכונותי ומעלותי של הארץ; ושילוח המרגלים דיהושע לא הי' לצורך הכרת תכונות ומעלות הארץ (שתועלת זו כבר נעשתה ע"י המרגלים דמשה), אלא לצורך כיבוש הארץ, לדעת הדרכים ומבוא הערים (כי בזמנו של יהושע הי' צורך בכך), כדלקמן.

ד. ביאור הענין:

אע"פ שבקשת בני"י לשילוח המרגלים היתה, ויחפרו לנו את הארץ וישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבוא אליהן (תחלה לכבוש)⁴⁴, מ"מ, לא מצינו בדברי משה להמרגלים שנצטוו לחפור את הארץ לידע מהיכן היא נוחה ליכבש⁴⁵.

וטעם הדבר - י"ל בפשטות - כיון

שני האנשים ותצפנו . . . ותאמר להם ההרה לכו פן יפגעו בכם הרודפים ונחבתם שמה גו".

ו) המרגלים דמשה, הלכו בגבוליה (של כל הארץ) באורך וברוחב³⁷, "ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה"³⁸ (במשך ארבעים יום³⁹), ואילו המרגלים דיהושע, אף שנצטוו "לכו ראו את הארץ ואת יריחתו"¹⁸ (לא רק יריחו בלבד, אלא גם הארץ), מ"מ, לא זו בלבד שנכנסו ליריחו בלבד, ולא לשאר חלקי הארץ, אלא עוד זאת, שאפילו את יריחו עצמה לא הספיקו לתור, כיון שבאותו לילה שהגיעו לביתה של רחב, הורידתם רחב בעד חלון ביתה שבקיר החומה אל מחוץ לעיר, "וילכו ויבואו ההרה וישבו שם שלשת ימים עד שבו הרודפים"⁴⁰, ותיכף חזרו ליהושע, ובכך נסתיימה שליחותם.

ג. ונקודת הביאור בזה - שפעולות המרגלים דמשה ודיהושע הם פעולות שונות אבל מצטרפות זו לזו ומשלימות זו את זו לצורך מטרה אחת, כיבוש וכניסה לארץ.

ובהקדמה - ששילוח המרגלים יכול להיות לצורך שתי מטרות: (א) לצורך הכיבוש - "כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי' ששולחים לפנייהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים, ובשובם ילכו התרים בראש הצבא להורות לפנייהם הדרכים. . . שיתנו להם עצה באיזו עיר ילחמו תחילה ומאיזה צד יהי' נוח לכבוש

(37) פרש"י פרשתנו שם, כא.

(38) פרש"י שם, כה.

(39) אף ש"מהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ליום, הרי ארבעים יום מן המזרח למערב, והם הלכו ארכה ורחבה" (שיעור כפול) - כיון ש"קצר לפנייהם את הדרך" (פרש"י שם).

(40) ב, כב.

(41) רמב"ן ריש פרשתנו.

(42) ויש לומר, שידיעת המעלות התכונות והסגולות המיוחדות של הארץ, דרושה ומועילה גם להכנה לסגל לעצמם אורח-חיים המתאים לארץ מיוחדת זו.

(43) אף שכוננת בני"ש, באו . . . ואמרו נשלחה אנשים לפנינו" היתה באופן אחר, כדלקמן בפנים.

(44) דברים א, כב (ובפרש"י).

(45) כדרכם של מרגלים - כפי שמצינו בדברי יוסף לאחיו "מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם", גלוי הארץ מהיכן היא נוחה ליכבש" (מקץ שם, ט ובפרש"י).

ולקחתם (השתדלות מיוחדת) מפרי הארץ, שיראו פירותי הטובים והשמנים). ולא עוד אלא שגם ראית העם (וראיתם . . את העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב) היא לא כדי לדעת אם כיבוש הארץ יהי בנקל אם לא, אלא (אלא) לצורך בירור טיב הארץ כפי שמשפיעה על העם היושב עלי' - כפירוש רש"י: "יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים (החזק הוא הרפה)", יש (ארץ) מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין" (המעט הוא אם רב). וגם ראית, הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים" היא (לא כדי לדעת אם כיבוש הארץ יהי בנקל אם לא, אלא) בירור ל, החזק הוא הרפה" - כפירוש רש"י: "סימן מסר להם אם בפרוים יושבין חזקים הם שסומכין על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבין חלשים הם" - שמוזה יודעים טיב הארץ, אם היא "ארץ מגדלת גבורים" או "ארץ מגדלת חלשים"⁵².

(52) ויש לומר שהכרחו של רש"י לפרש כן (שכל פרטי הענינים שבכתוב עיקרם בנוגע לטיב הארץ) הוא מסודר ג' הכתובים, שבפסוק הראשון מתחיל, "וראיתם את הארץ מה היא" (ואינו מפרט דבר) וממשיך תיכף, "ואת העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", ובפסוק השני חוזר לארץ, "ומה הארץ גו' הטובה היא גו' ומה הערים גו' הבמחנים גו'", ומוסיף בפסוק השלישי, "ומה הארץ השמנה היא גו'" - דלכאורה מתאים יותר לכתוב תחילה ובבת אחת כל פרטי הענינים דהארץ, "וראיתם את הארץ מה היא הטובה היא גו' השמנה היא גו'", ואח"כ פרטי הענינים דהעם היושב עלי' והערים אשר הוא יושב בהנה?

ולכן מפרש רש"י שמ"ש בהמשך פסוק הראשון, "ואת העם היושב עלי' החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", הוא, פירוש והסבר להתחלת הכתוב, "וראיתם את הארץ מה היא", "יש ארץ מגדלת גבורים . . יש מגדלת אוכלוסין", היינו, שטיב הארץ ניכר ב,העם היושב עלי"; ובפסוק השני מוסיף לבאר הסימן לבחון אם

שכיבוש הארץ לא הי' כדרך כל כובשי ארצות בדרך הטבע, אלא ע"י הקב"ה⁴⁶, כדברי משה (בדברי התוכחה⁴⁷ על בקשתם, נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ") "ה' אלקיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם . . ההולך לפניכם . . באש לילה לראותכם בדרך אשר תלכו בה ובענן יומם"⁴⁸, שאין צורך (ועאכו"כ הכרח) לברר, "את הדרך אשר נעלה בה", כיון שהענן הולך לפניהם ומראה להם הדרך⁴⁹.

שליחותם של המרגלים היא (כמפורש בקרא) "וישלח אותם משה לתור את הארץ . . וראיתם את הארץ" - לראות את טיב הארץ, תכונותיה ומעלותיה⁵⁰; "וראיתם את הארץ מה היא גו' הטובה היא גו' השמנה היא גו'"⁵¹ (ולכן צום, והתחזקתם

46) ולכן, החשש היחידי מהעם היושב עלי', הוא, לא החזק והריבוי הגשמי (כי, החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב", נוגע לטיב הארץ, כדלקמן בפנים), אלא, "אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו" (פרש"י פרשתנו שם, כ). - ועפ"ז יש לבאר הכרחו של רש"י להוציא המקרא "היש בה עץ" מפשוטו, עץ עושה פרי כפשוטו*. 47) ועפ"ז מתורצת הקושיא למה לא נתפרש בפרשתנו שמשה לא רצה לשלוח המרגלים והוכיחם כו' - כי בפרשתנו מדובר אודות שילוח המרגלים כפי שהי' בפועל, לדעתו של משה, לתור את הארץ, כדלקמן בפנים. 48) דברים שם, ל-לג.

49) ואילו היו נכנסים לארץ מיד, ע"י משה - הי' הולך לפניהם גם עמוד הענן לנחותם הדרך. 50) ומודגש בלשון "ויתורו" - "שיש במשמעותו גם לשון יתרון, כי רצה הקב"ה להראות להם יתרון הארץ על כל הארצות" (כלי יקר ריש פרשתנו). 51) יג, יח"כ.

* נוסף על ההכרח מטיוס הכתוב, והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ביכורי ענבים, ענש"ו אין מקום להשאלה "היש בה עץ אם אין".

ה. עפ"ז יש לבאר פרטי השינויים שבין שילוח המרגלים דמשה לשילוח המרגלים דיהושע:

בזמנו של משה לא צוה הקב"ה לשלוח מרגלים, כיון שהסיבה (העיקרית) לשילוח מרגלים כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי אינה שייכת בכיבוש הארץ ע"י הקב"ה. אלא „לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו“, שרצונם הי' לשלוח מרגלים כדי לחפור את הארץ, הסכים משה לכך מתוך תקווה שיחזרו בהם כשיראו שאינו מעכב⁵⁵, ובראותו שאינם חוזרים בהם, „נמלך בשכינה“ האם יש מקום לשילוח מרגלים (לא כדי לחפור את הארץ, אלא כדי) לראות את טיב הארץ, ואמר לו הקב"ה „שלח לד“, „לדעתך . . . אם תרצה שלח“⁵⁶, היינו, שמצד הקב"ה אין צורך בשילוח מרגלים גם לא לצורך ראיית טיב הארץ, שהרי „אני אמרתי להם שהיא טובה, שנאמר⁵⁷ אעלה אתכם מעני מצרים וגו'“, ואעפ"כ היתה דעתו של משה שיש לשלוח מרגלים שיראו את טיב הארץ, כי, בהיותו רוען של ישראל, ראה והרגיש את הצורך שלהם לשמוע ע"ד טיב

ושליחות זו (לראות את טיב הארץ) נתקיימה במילואה ע"י המרגלים – „באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרי“⁵⁸, ואילו לא היו מקלקלים ע"י ההוספה שלהם על השליחות (בנוגע לכיבוש הארץ⁵⁹), „אפס כי עז העם גו' לא נוכל לעלות גו'“⁵⁵, היו כל בני נכנסים לארץ מיד בשמחה ובחפץ גדול.

והמרגלים דיהושע – לא נשלחו לראות את טיב הארץ (כיון ששליחות זו נתקיימה כבר במילואה ע"י המרגלים דמשה), אלא שליחותם היתה לצורך כיבוש הארץ, כי, כיבוש הארץ ע"י יהושע לא הי' בדרגא (נעלית כ"כ) כמו הכיבוש שהי' צריך להיות ע"י משה⁵⁶, ולכן היו זקוקים גם לפעולות בדרך הטבע⁵⁷, החל משילוח מרגלים, כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכרי⁵⁸.

הארץ מגדלת גבורים ואוכלוסין – „ומה הארץ אשר הוא יושב בה (ומגדלתו) הטובה היא“, „במעיינות ותהומות טובים ובריאים“, שמוה יודעים שהיא „מגדלת אוכלוסין“, „ומה הערים אשר הוא יושב בהנה במחננים“, „חוקים הם שסומכין על גבורתם“, שמוה יודעים שהיא „מגדלת גבורים“;

ובפסוק השלישי ממשיך בנוגע לטיב הארץ עצמה, „ומה הארץ (כשלעצמה) השמנה היא“, ומסיים „והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ“, שעיי"ז יראו כל בני ש, השמנה היא“, כיון שמגדלת פירות טובים.

(53) שם, כו.

(54) וגם בענין הריגול – כדברי משה בהתוכחה שבפ' דברים: „וירגלו אותה“.

(55) שם, כח"ל.

(56) ראה לקי"ש ח"ט ע' 9 ואילך. ועוד.

(57) אף שכביבוש יריחו (מנעולה של ארץ ישראל) הי' באופן נסי – ע"י ההקפות והכהנים עם ארון הברית, התקיעה בשופרות כו' (משא"כ המשך הכיבוש דכל א"י).

(58) אף שגם שילוח המרגלים לא הי' בתור ריגול (לדעת הדרכים ומבוא הערים) בדרך הטבע

ממש, אלא מעין ודוגמא בלבד, שלכן אמר להם יהושע „לכו ראו את הארץ ואת יריחו“ (כנ"ל הערה 25).

(59) כפרש"י דברים א, כג: „משל לאדם שאומר לחבירו כו' אף אני הודיתי לדבריכם שמא תחזרו בכם כשתראו שאיני מעכב“.

(60) ועפ"ז יש לתרץ התמיהה בפרש"י בפ' דברים, „וייטב בעיני הדבר“, „בעיני ולא בעיני המקום, ואם בעיני משה הי' טוב למה אמרה בתוכחות וכו'“ – דלכאורה, הקושיא העיקרית היא: אם לא הוטב בעיני המקום למה שלחם משה – כי, זה שלא הוטב בעיני המקום הוא בקשתם לחפור את הארץ, וזה ש„נמלך בשכינה“ הוא בנוגע לשילוח המרגלים בפועל לראות טובת הארץ.

(61) שמות ג, יז. – וסיומא דקרא, אל ארץ זבת חלב ודבש“.

ו, מרגלים (ששליחותם באופן ד'חרש" דוקא, הן בנוגע לבנ"י, שאין צורך שכל בנ"י ידעו שנשלחו מרגלים (ומוטב שלא יודעים ומפרסמים כדי שלא יתפרסם לחוץ), כי אם שרי הצבא וכיו"ב, שצריך להורות הדרך שילכו בה, ועאכו"כ בנוגע ליושבי הארץ, שהוצרכו לעשות פעולות להסתיר את עצמם.

ובשמעם את דברי רחב, ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם . . . וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באישי מפניכם⁶⁹ - לא היו צריכים לצאת לרחובה של עיר לשמוע מה בפי הבריות, ולכן (לאחרי שהתחבאו ג' ימים בהר עד שוב הרודפים) חזרו אל יהושע ואמרו, כי נתן ה' בידנו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו⁷⁰, כיון שנתמלאה שליחותם.

ו. עפ"ז מתורצת תמיהה כללית בפרשת המרגלים:

מבואר בכ"מ ע"ד מעלתם של המרגלים - כמפורש בקרא, כולם אנשים (לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו) ראשי אלפי ישראל המה, שנבחרו מכל שאר בנ"י (מן הברורים שבכם מן המסולתים שבכם⁷¹) - ש, היו במדרגה גבוה מאד ולא רצו להשפיל את עצמם למצוות מעשיות שהוא בחי' המשכת אור א"ס ב"ה למטה . . . ורצו להיות במדבר דוקא⁷², שבו היו כל עסקם בלימוד התורה (שניתנה במדבר⁷³, במעמד ומצב שלא היו צריכים לעסוק בעניני העולם

חלקם בארץ.

ולכן היתה שליחותם בפירסום (ופשיטא שלא באופן ד', מרגלים חרש") - לא מבעי בנוגע להידיעה דכל בנ"י, כיון שכוונת שליחותם היתה שיגידו לכל בנ"י טובת הארץ כדי לשמח לבם ויעלו בחפץ גדול, אלא גם בנוגע ליושבי הארץ, שנוסף לכך שלא עשו פעולות להטמין את עצמם כמרגלים (שמשדלים גם להתערב בין יושבי הארץ כדי לשמוע דיבוריהם ולהכיר במחשבתם אם פוחדים מהאויב וכיו"ב), כיון שלא נשלחו לרגל את הארץ, לא חששו לעורר תשומת-לב דיושבי הארץ ע"י הליכתם יחד (בגלל הצורך בדבר כדי למלא שליחותם בראיית הארץ בשלימות, שכולם יראו כל חלקי הארץ כולה), כי, כמו שכיבוש הארץ הוא ע"י הקב"ה, שלא בדרך הטבע, כך גם שילוח והליכת המרגלים הוא שלא בדרך הטבע, ללא חשש מסכנה טבעית (אלא שבפועל עשה הקב"ה נס שיהיו טרודים באבלם ולא יתנו לב אליהם).

משא"כ במרגלים דיהושע - כיון ששליחותם לא היתה לראות טובת הארץ (שכבר נודע הדבר ע"י המרגלים דמשה), אלא ע"ד ובדוגמת⁶⁷ כל הבאים להלחם בארץ נכרי' בדרך הטבע, לכן, וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים חרש": שנים בלבד, ולא י"ב, ואנשים סתם, ולא נשיאי ישראל, כיון שהצורך ב"ב נשיאים הוא כדי להודיע לכל בנ"י טובת הארץ על כל חלקי, אבל כדי לרגל את הארץ מספיק (ואדרבה: מוטב יותר) לשלוח שנים (ולא י"ב) ואנשים סתם (לא נשיאים)⁶⁸,

69) שם ב, ט"א.

70) שם, כד.

71) פרש"י דברים א, כג.

72) לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

73) עירו"בין נד, א. וראה סה"ש תנש"א ח"ב ע'

535 (לעיל ע' 147) ואילך.

67) אבל לא ממש, כנ"ל הערות 57-58.

68) כדרך העמים השולחים מרגלים שישלחו איש אחד או שנים . . . ושהיו אנשים ריקים ופוחזים (אברבנאל שם), דרכם לשלוח קלי עולם מפני שהם מסתכנים (אלשיך שם).

ע"י כל בנ"י⁷⁷.

ויש להוסיף ולהמתיק, שבכללות הענין דכיבוש וכניסה לארץ (ובפרט בהקדמת שילוח המרגלים) מודגש הענין דבירור התחנות⁸⁰, וענין זה מודגש ביותר בהעלי' בשמחה ובחפץ גדול כתוצאה משילוח המרגלים דמשה שראו טובת הארץ בעיני בשר - שהשמחה והחפץ היא לא רק מצד האמונה בה' (אני אמרתי להם שהיא טובה), אלא גם מצד התחנות.

ויש לומר, שענין זה מרומז בדיוק לשון רש"י, "אותה שעה כשרים היו" - "כשרים" דייקא, ולא צדיקים וכיו"ב:

"כשר" ר"ת, "כמוצא⁸¹ שלל רב"⁸²; "שלל" - דבר שהי' תחילה אצל האויב והמנגד ונלקח במלחמה, ובוה גופא "כמוצא שלל" - באופן של מציאה, היינו, שה"שלל" הוא שלא בערך לעבודתו ויגיעתו בהמלחמה, ועד ל"שלל רב", בריבוי גדול ועד לריבוי שאין למעלה הימנו (שאו נקרא "רב" באמיתיות ובשלימות).

וזהו הרמז בהדיוק, "אותה שעה כשרים היו" - שתוכן שליחותם לתור את הארץ (כהתחלה ופתיחה להכיבוש והכניסה לארץ דכל בנ"י שיעלו בשמחה ובחפץ גדול) הו"ע בירור התחנות באופן ד"כמוצא שלל רב" (ר"ת, "כשר"), שזוהי כללות העבודה דכיבוש וכניסה לארץ על

(כולל העסק דאדם חורש אדם זורע), ועד כדי כך, שגם לאחרי החטא נאמר עליהם ש"אין להם חלק לעולם הבא"⁷⁴ מפני שמדרגתם גדולה יותר מעולם הבא, שלכן אין עולם הבא בגדר של "שכר" עבורם⁷⁵.

ואינו מובן: לאחרי גודל הפלאת מעלת המרגלים - איך יתכן שהתוצאה משילוח המרגלים בפועל ממש (לא מצד כוונתם ומחשבתם) היתה אן ורק באופן בלתי־רצוי?

ויש לומר - ע"פ האמור לעיל - שגם בפועל ממש היתה תועלת רצוי' משילוח המרגלים, כי, בשובם ובאמרם, "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרי", ידעו כל בנ"י בבירור ובוודאות (לא רק באופן של אמונה) טובת ומעלת הארץ, וידיעה זו הועילה ופעלה פעולתה - לאחרי משך זמן⁷⁶, בנוגע לכיבוש וכניסה לארץ בזמן יהושע, שעלו בשמחה ובחפץ גדול (גם) על סמך דברי המרגלים דמשה שראו טובת הארץ בעיני בשר.

ובעומק יותר - ע"פ פנימיות הענינים - שבשליחותם לתור את הארץ פעלו ענין גדול ביותר⁷⁷ (לא רק אחרי זמן, אלא גם) ב"אותה שעה" (כהדיוק בפירוש רש"י, "אותה שעה כשרים היו") - התחלה ופתיחה⁷⁸ דכיבוש וכניסה לארץ

74 סנהדרין קה, א.

75 ראה מגלה עמוקות עה"ת פרשתנו יד, לה. הנסמן בלקו"ש חכ"ג ע' 102 הערה 60.

76 להעיר מאבות פ"ד מ"ג: "אין לך אדם שאין לו שעה" - שבודאי ש,אותה שעה" פועלת פעולתה, אף שיתכן (מאיוז סיבה שהיא) שהפעולה תהי' לאחרי משך זמן.

77 ראה גם באר מים חיים שבהערה 19.

78 וכיון ש,כל ההתחלות קשות" (מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה), ובפרט בפתיחת דרך חדשה

(ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74. וש"נ) - לכן הוצרך הדבר להיות ע"י "כל נשיא בהם . . ראשי אלפי ישראל", ובשליחותו של משה דוקא.

79 ע"ד פעולת משה ע"י ראיית הארץ (ראה צפע"נ עה"ת ברכה לז, א).

80 ולכן הי' כיבוש הארץ בפועל (לאחרי שילוח המרגלים בדרך הטבע) ע"י יהושע דוקא - "כפני לבנה" (ב"ב עה, סע"א).

81 תהלים קיט, קסב.

82 לקוטי לוי"צ אג"ק ע' קצח.

התחתונה⁸⁸ (כל העולם כולו שנברא בשביל ישראל⁸⁹), כיון שארץ ישראל כוללת ויש בה מכל הארצות (כמבואר במדרשי חז"ל⁹⁰).

ועפ"ז צריך להבין הטעם (בפנימיות הענינים) שכל א' מי"ב נשיאי ישראל הלך לתור את הארץ כולה, לא רק החלק דשבטו (ובפרט שהי' ידוע החלק (לכמה שבטים) מברכת יעקב⁹¹), אלא גם החלקים דשאר השבטים - דלכאורה, כיון שעבודתו של שבט זה היא בחלק מסויים השייך לו, מהו הצורך ומהי התועלת בכך שיתור גם את החלקים דשאר השבטים, שעבודת בירורם שייכת ונעשית ע"י שאר השבטים?

והביאור בזה - בפשטות - שהפעולה דכל נשיא לתור את הארץ כולה, גם חלקי הארץ דשאר השבטים, היא, מצד הציווי „ואהבת לרעך כמוך”⁹², כיון ש„כל ישראל ערבים (ומעורבים) זה בזה”⁹³, ועד ל„קומה”⁹⁴ אחת שלימה⁹⁵.

88) להעיר מהענין די"ב גבולי אלכסון - „כמו עד"מ האלכסון שכולל ומאחד ב' קצוות גשמיים מזרח ומערב מעלה ומטה כו", התכללות והתאחדות דששה קצוות (ראה אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך).

89) פרשי עה"ת בתחלתו. ובכ"מ.

90) ראה ספרי ר"פ עקב (הובא ביל"ש פרשתנו רמז תשמג): „א"י שהיתה חביבה מכל נבראת קודם לכל, שנאמר עד לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל, ארץ אלו שאר ארצות. . וראש עפרות תבל זו ארץ ישראל. . למה נקרא תבל שמה שהיא מתובלת בכל, שכל הארצות יש בו מה שאין בו. . אכל א"י אינה סתרה כלום כו".

91) ראה לעיל הערה 63.

92) קדושים יט, יח.

93) שבועות לט, סע"א. וש"נ.

94) ראה בארוכה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

95) ולהעיר, שהדין שעשרה מישראל נקראים „עדה” (מציאות אחת) - למדים מפרשת המרגלים (מגילה כג, ב - הובא בפרשי פרשתנו יד, כז). - נתבאר בארוכה בלקו"ש חל"ג ע' 85 ואילך.

מנת לעסוק בבירור הארץ הלזו התחתונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שע"ז נעשה אמיתת ושליומת הענין ד„כמוצא שלל רב”, „כד אתכפיא ס"א ואתהפך השוכא לנהורא, שיאיר אור ה' א"ס ב"ה במקום החושך והס"א של כל עוה"ז כולו ביתר שאת ויתר עוז ויתרון אור מן החושך כו”⁸³.

ז. ובפרטיות יותר יש ב' אופנים- שלבים בשילוח המרגלים שמצטרפות זל"ז ומשלימות זא"ז - שילוח המרגלים דמשה, „שנים עשר אנשים איש אחד לשבט”, ושילוח המרגלים דיהושע, „שנים אנשים”:

ובהקדם ביאור הצורך דשילוח „שנים עשר אנשים איש אחד לשבט” (כדי שכל נשיא ונשיא יראה חלק הארץ דשבטו) בפנימיות הענינים - לפי שארץ ישראל נחלקת לי"ב חלקים, כנגד י"ב שבטי ישראל, אשר, כל שבט ושבט במסילתו יעלה, שלכל שבט יש אופן עבודה שלו [ולדוגמא: החלוקה הכללית דבנ"י ליסכר וזבולון, יושבי אוהל ובעלי עסק, מארי תורה ומארי עובדין טבין⁸⁴, ועד"ז בנוגע להחלוקה הפרטית די"ב שבטי ישראל⁸⁵], ובהתאם לכך יש לו גם חלק א' מי"ב חלקי הארץ שבירורו שייך לאופן העבודה דשבט זה⁸⁶, ובצירוף העבודה די"ב שבטי ישראל („יחד שבטי ישראל”⁸⁷) בבירור י"ב חלקי הארץ נעשה הבירור דכל הארץ כולה, כל פרטי ההתחלקות שבה הכוללים כל פרטי ההתחלקות שבארץ הלזו

83) תניא פל"י.

84) ראה תניא אנה"ק ס"ה (קט, א). ובכ"מ.

85) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 54. וש"נ.

86) להעיר מספרי עקב יא, יו"ד: „י"ב ארצות

ניתנו כנגד י"ב שבטי ישראל, ולא שוו טעם פירות ארצו של זה כטעם פירות ארצו של זה”.

87) ברכה לג, ה.

„יש ששים ריבוא אותיות לתורה“, שלכל א' מישראל יש אות פרטית בתורה (שממנה נמשכת חיותו כו')¹⁰², שע"פ דין צריכה להיות כל אות מוקפת גויל¹⁰³, כל אות בפני עצמה, וביחד עם זה, כל ס"ר האותיות דס"ר בני"י הם מציאות אחת, „תורה אחת“, כספר תורה שכשרותו תלוי בכשרות כל האותיות שבו (לא חסר ולא יתיר)¹⁰⁴ - יש לומר, שבהתאם לכך ישנם ב' אופנים בכירור העולם (שנברא בשביל ישראל ובשביל התורה⁹⁹), בירור מצד דרגת ההתחלקות שבתורה ובישראל, ובירור (נעלה יותר) מצד דרגת האחדות שבתורה ובישראל.

ט. וביאור הענין:

ב' הדרגות שבתורה, דרגת האחדות ודרגת ההתחלקות, הם (בכללות) תורה ומצוות: תורה היא תורה אחת, כי, התורה היא חכמתו של הקב"ה, וכיון שה' אחד והוא ית' וחכמתו אחד¹⁰⁵, לכן גם התורה היא „תורה אחת“; ומצוות הם באופן של התחלקות, תרי"ג מצוות, רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, כי המצוות הם ציוויים להאדם איך להתנהג בעולם, וכיון שמציאות האדם והעולם היא באופן של התחלקות לתרי"ג, רמ"ח אברים ושס"ה גידים ד„עולם קטן זה האדם“¹⁰⁶, ש„כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא באדם“¹⁰⁷, לכן גם המצוות נחלקים לתרי"ג.

ובעומק יותר - שע"י ההתאחדות דכל שבטי ישראל שמודגשת בכך שכל נשיא הלך לתור את הארץ כולה נעשית הפעולה דבירור הארץ באופן נעלה יותר, להיותה מצד וע"י דרגא נעלית בישראל שלמעלה מהתחלקות ל"ב שבטים, הבחי' שלמעלה מהתחלקות, כפי שנמשכת וחדרת בדרגת ההתחלקות, כדלקמן.

ח. ובהקדם ביאור הקשר והשייכות דשילות המרגלים לחודש סיון - ששילות המרגלים ה' בכ"ט סיון⁹⁶, ומודגש גם בהקריאה דפרשת המרגלים קרוב לסיומו של חודש סיון - החודש דמתן-תורה:

ידוע שבירור העולם נעשה בכח וע"י העבודה דישראל בתורה, ובלשון הקבלה והחסידות⁹⁷ „בחכמה (דוקא) אתברירו“, חכמת התורה⁹⁸. ויש לומר, שמשמע זה ה' שילוח המרגלים (ההתחלה והפתיחה דבירור העולם בהכיבוש והכניסה לארץ) בסיומו של חודש סיון - כשיוצאים מזמן מ"ת לעבודה דבירור העולם⁹⁹ בכח וע"י התורה.

וכיון שבישראל ותורה ישנם ב' דרגות (בכללות), דרגת האחדות, ודרגת ההתחלקות¹⁰⁰, כי דודע¹⁰¹ ש„ישראל ר"ת

(96) תענית כט, א.

(97) ראה ע"ח ש"ח פ"ה. של"ח דרוש א. תניא אגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק ובכ"מ.

(98) ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב„שלח לך, לדעתך“ - שעיקר ושלמות הבירור הוא ע"י חכמה בשלימותה, שכוללת גם (בינה ובעיקר) דעת.

(99) ומודגש גם בהקריאה בתורה בשבת מברכים חודש תמוז, חודש הרביעי - כי, החילוק שבין חודש השלישי לחודש הרביעי הוא ע"ד החילוק שבין בחי' המשפיע לבחי' המקבל (גימ"ל דל"ת - „גמול דלים“ (שבת קד, א), ולכן, בשבת האחרון חודש השלישי מברכים חודש הרביעי, שזוהי הנתנת-כח להיציאה והירידה למטה לעסוק בבירור העולם.

(100) החל מהתחלקות לשלש - „אוריאל תליתאי כו' לעם תליתאי“ (שבת פח, א).

(101) מגלה עמוקות אופן קפו.

(102) ראה סה"מ תש"ו ע' 46. תש"ט ע' 41 (הב'). ועוד.

(103) מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א הי"ט. טושו"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. או"ח סל"ב ס"ד. שו"ע אדה"ו או"ח שם ס"ה.

(104) ראה זה"ג ע"א, א. תקו"ז תכ"ה. שו"ת נוב"י מהד"ת או"ח סק"ט. אבני נזר יו"ד ח"ב סב"א.

(105) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י.

(106) ראה תנחומא פקודי ג. ועוד.

(107) אבות ד"ג ספ"א.

דרגת האחדות) מרומזים בב' האופנים
 דשילוח המרגלים, ע"י משה וע"י יהושע:
 בשילוח המרגלים דמשה - „שנים
 עשר אנשים איש אחד לשבט" שהלכו
 לתור את כל י"ב חלקי הארץ שנתחלקה
 ליי"ב השבטים - מודגשת הפעולה
 דבירור הארץ באופן של התחלקות;

וענין זה נעשה ע"י ומצד כחינת
 ההתחלקות שבישראל ובתורה -
 „לדעתך" - בחי' הדעת, שכולל גם
 חכמה ובינה, וכל המדות שנוגדים מן
 המוחין¹¹¹, כחות פנימיים שהם באופן של
 התחלקות, ו„לדעתך" דייקא, דעת האדם,
 שרומז על הירידה וההתלבשות דתורה
 (דעת) בדעת האדם, שאז שייך ונעשה בה
 ענין של התחלקות.

ובשילוח המרגלים דיהושע - „שנים
 אנשים" (ולא י"ב), ולא הלכו לתור את
 הארץ כולה, כי אם ליריחו, מנעולה של
 ארץ ישראל¹¹² (שכוללת כל הארץ כולה)
 - מודגשת הפעולה דבירור כללות הארץ
 באופן שלמעלה מהתחלקות;

וענין זה נעשה ע"י ומצד כחינת
 האחדות שבישראל ובתורה - „לא . .
 מדעתו רק שהש"ת ציוהו" - לא מצד
 בחי' הדעת (כחות פנימיים), ודעת האדם
 שהוא באופן של מציאות, אלא מצד ציווי
 הקב"ה, באופן של קבלת עול וביטול
 דהנשמה שלמעלה מהתחלקות, בכל
 ישראל בשוה.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם ב„שנים
 אנשים מרגלים חרש":

„שנים" ולא שנים עשר - כי, בעבודה
 דקב"ע וביטול לא נוגע פרטי ההתחלקות
 דעשר כחות (עשר הנוספים על השנים),

ובפרטיות יותר בתורה עצמה -
 החילוק שבין נגלה דתורה לפנימיות
 התורה: נגלה דתורה, „ששים מסכתות"
 שמבארים פרטי ההלכות דאיסור והיתר
 טומאה וטהרה כשר ופסול שעל ידם
 נעשה בירור העולם, הם באופן של
 התחלקות; ופנימיות התורה, שמבארת
 עניני אלקות, „דע את אלקי אביך"¹⁰⁸,
 היא באופן של אחדות („לית תמן כו'
 מחלקות"¹⁰⁹, גם מלשון התחלקות).

ודוגמתו בישראל - שענין האחדות
 הוא מצד הנשמה, ש„כולן מתאימות ואב
 א' לכולנה . . מצד שרש נפשם בה'
 אחד"¹¹⁰, וענין ההתחלקות הוא מצד
 הירידה בגוף („שהגופים מחולקים"¹¹⁰)
 כדי לברר העולם.

ובפרטיות יותר בעבודת הנשמה עצמה
 - שענין ההתחלקות הוא מצד הכחות
 הפרטיים דשכל ומדות, וענין האחדות
 הוא עצם הנשמה שלמעלה מהתחלקות
 דכחות פרטיים, שהתגלותה ע"י הביטול
 והעדר המציאות.

והחידוש שבדבר - שאף שעיקר
 העבודה דבירור העולם היא מצד דרגת
 ההתחלקות שבתורה ובישראל, ואילו
 דרגת האחדות שבתורה ובישראל היא
 למעלה מהעולם, מ"מ, צריכה להיות
 העבודה בעולם גם מצד דרגת האחדות
 שבתורה ובישראל, שע"ז נעשה בירור
 העולם בתכלית השלימות, שנמשך
 ומתגלה בעולם דרגת האלקות שלמעלה
 מהעולם, ועד לאחדות הפשוטה.

י. ויש לומר, שב' האופנים דבירור
 העולם (מצד דרגת ההתחלקות ומצד

108) דה"א כה, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב.

ובכ"מ.

109) זח"ג קכד, ב - ברע"מ. הובא ונת'

בתניא אגה"ק סכ"ו.

110) תניא רפל"ב.

111) ראה תניא ספ"ג.

112) תנחומא בהעלותך י"ד. במדב"ר פט"ו,

טו. ועוד.

„למה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביתוה עם אחיו – מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטי הצדיקים לרבים, שנאמר¹¹² יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין . . . אלא הם חיל השם, שנאמר¹²³ ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר¹²⁴ אני חלקך ונחלתך”¹¹⁹.

אבל לעתיד לבוא – כיון ש„באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר¹²⁵ כי מלאה הארץ דעה את ה'”¹²⁶, ועד ש„לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד . . . שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים”¹²⁷ – לא יהי' צורך בהבדלה דשבת לוי מדרכי העולם שיהי' אז בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבת לוי חלק ונחלה בארץ.

ויש לומר, שה„חלוקה” לייג שבטים דלעתיד לבוא קשורה עם דרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות – ייג בגימטריא אחד:

חלוקת הארץ לעתיד לבוא תהי' באופן ש„הקב"ה מחלק להן בעצמו, שנאמר¹²⁸ ואלה מחלוקתם נאום ה'”¹²⁰, שזוה מובן, שגם החלוקה היא מצד ובאופן של אחדות, שלכן, „לא כחלוקה של עולם הוזה חלוקה של עולם הבא, העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לבן, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר

כי אם ב' הקוין דחיוב ושליה, עשה ולא תעשה”¹¹³.

„אנשים” סתם, ולא נשיאי ישראל – כי, ענין הקב"ע והביטול¹¹⁴ הוא בכל ישראל (בשוה)¹¹⁵.

ו„מרגלים חרש” – שהעבודה שמצד הקב"ע וביטול היא (לא מתוך פירסום ורעש, אלא) בחשאי, „הצנע לכת עם אלקיך”¹¹⁶.

יא. ויומתק יותר ע"פ המבואר במדרשי חז"ל¹¹⁷ ש„שנים אנשים” ששלח יהושע הם כלב ופינחס:

כלב – הוא היחידי (נוסף על יהושע) שנשאר מהמרגלים דמשה, כיון ש„היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו”¹¹⁸. אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי – למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי „לא עורכין מלחמה כשאר ישראל”¹¹⁹?

ויש לומר הביאור בזה – ע"פ דברי הגמרא¹²⁰ „עתידיה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים”, שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמ"ש¹²¹ „שער לוי אחד”:

113 וכמודגש במ"ת (שאז הי' הביטול בתכלית השלימות עד שפרחה נשמתן) – „אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי” (פרש"י פרשתנו טו, כב). 114 ובפרט ע"פ המבואר במדרשי חז"ל ש„שנים אנשים” היו כלב ופינחס, ואעפ"כ, נזכרו בכתוב כ„שנים אנשים” סתם (כמו מרגלים ע"ד הרגיל – וראה לעיל הערה 68), שבוה מודגש עוד יותר ענין הביטול.

115 ואדרבה – בהפשיטות דאנשים פשוטים מתגלה פשיטות העצמות (ראה כש"ט הוספות סקנ"ד ואילך. וש"ג).

116 מיכה ו, ה.

117 כנ"ל הערה 27.

118 פרשתנו יד, כד.

119 רמב"ם הל' פשיטה ויובל פייג ה"ב.

120 ב"ב קכב, א.

121 יחזקאל מח, לא. ב"ב שם.

122 ברכה לג, יו"ד.

123 שם, יא.

124 קרח יח, כ.

125 ישעיי' יא, ט.

126 רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.

127 שם בסיום וחותם ספרו.

128 יחזקאל מח, כט.

בהלכות תשובה) להוסיפה (בהלכות מלכים) ד, כמים לים מכסים¹³¹;

„מלאה הארץ דעה את ה'” - שהמציאות ד, הארץ” מלאה ותדורה כולה ב, דעה את ה'” - מצד וע”י דרגת האלקות שבערך להארץ, שזוהי דרגת התורה (דעה את ה'”) שיורדת ונמשכת לפי ערך גדרי העולם (דרגת ההתחלקות שבתורה).

ולמעלה מזה, „כמים לים מכסים” - שהמציאות ד הארץ מכוסה לגמרי במי הדעת - מצד וע”י דרגת האלקות שלמעלה מהארץ, תורה (דעה את ה'”) בטרתה, חכמתו של הקב”ה (תורה אחת), אשר, ע”י המשכתה והתגלותה בעולם ניכר ונראה בגלוי שהמציאות דכל העולם אינה אלא ההתגלות דחכמתו של הקב”ה, „כולם בחכמה עשית”¹³², וכמארז”ל „כל מה שברא הקב”ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו”¹³³, ו„אין כבוד אלא תורה”¹³⁴, ובלשון הרמב”ם בהתחלת ספרו (מתכיפין התחלה להשלמה”¹³⁵ באופן מתודש ונעלה יותר) „יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' וכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו”, „הוא שהתורה אומרת אין¹³⁶ עוד מלבדו”¹³⁷.

ויש לומר, שההכנה לשלימות הארץ לעתיד לבוא, כשתתחלק הארץ לייג שבטים, גם „שער לוי אחד”, ע”י ומצד דרגת האחדות שבישראל ובתורה, התחילה בשילוח המרגלים ע”י יהושע,

ובשפלה ובעמק¹²⁹, שנאמר שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד, הקב”ה מחלק להן בעצמו כו”¹²⁰.

וההסברה בזה (בפנימיות הענינים) - שבזמן הזה נעשה בירור העולם ע”י המשכת וגילוי דרגת האלקות השייכת לעולם שלכן מתלבשת בהתחלקות שבעולם, ולעתיד לבוא (לאחרי שיושלם בירור העולם) תהי' גם המשכת וגילוי דרגת האלקות שלמעלה מההתחלקות דעולם, אחדות הפשוטה, ע”י האחדות דישראל שיהיו כולם בדרגת שבט לוי - „לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו . . . ה”ז נתקדש קדש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים . . . כמו שזכה לכהנים ללויים”¹³⁰.

ובפרטיות יותר (לעתיד לבוא גופא) - ה”ז החילוק שבין המעמד ומצב ד, מלאה הארץ דעה את ה'” (כמ”ש הרמב”ם

129) ומ”ש בב”ק (שבעה ע”ב 63) שגם בחלוקה דעוה”ו „אין לך כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק” - ה”ז רק בנוגע לכללות השבט, משא”כ לעוה”ב ה”ז בנוגע לכל אחד מישראל, ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד”, „אי נמי”, בעולם הזה אין להם כשוה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה” (תוד”ה העולם הזה ב”ב שם).

130) רמב”ם סוף הל' שמיטה ויובל. - ומסיים: „הרי דוד ע”ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומך וגורלי”, בחי' הגורל שבנשמה, עצם הנשמה, שהיא בכל ישראל בשוה*.

* כי, התירוץ הא' הוא רק להגירסא „אין לך כל שבט ושבט מישראל כו”, משא”כ להגירסא (בב”ק) „אין לך מישראל” (שזוהי הגירסא הרווחת שמביא תנ”ס בבב”ב, ואח”כ מוסיף „ומיהו אית דגרט אין לך שבט ושבט מישראל”).

* ולהעיר, שגם חלוקת הארץ היא „בגורל” - שההתחלקות (חלוקה) קשורה עם העצם שלמעלה מהתחלקות (ראה ס”ה”מ מלוקט ח”א ע' קלט ואילך. וש”ג).

131) ראה גם „הדרן על הרמב”ם (משיחות ש”פ לך לך שגו. - סה”ש תנשא” ח”א ע' 98 ואילך). וש”ג.

132) תהלים קד, כד.

133) אבות ספ”ו.

134) שם מ”ג.

135) נוסח „מרשות” לחתן בראשית.

136) ואתחנן ד, לה.

137) הלכה ד.

של הקב"ה, ולכן יש בהם נקודת האחדות. דה' אחד, שהוא ית' ורצונו וחכמתו אחד. וענין זה ניכר בגלוי במצות ציצית - „וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי"ו" - שע"י ראיית הציצית „שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג", רואים את נקודת האחדות שבכל פרטי המצוות - „מצוות הוי"ו", מצוות התורה, רצונו וחכמתו של הקב"ה¹⁴⁰.

ומציצית נמשך גם בשאר המצוות - שקיומם יהי' (לא רק מצד דרגת ההתחלקות שבהם בערך וביחס להתחלקות האדם ודהעולם, אלא גם מצד נקודת האחדות שבהם - „למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", שעשיית כל המצוות תהי' באופן ד„מצוותי" („מצוות הוי"ו").

וזהו גם תוכן הענין דשילוח י"ב המרגלים לתור את הארץ (שסיומו וחותמו בפרשת ציצית)¹⁴¹ - שגם העבודה הפרטית דכל שבט בבירור חלקו הפרטי בארץ, תדורה בנקודת האחדות (שבישראל ובהתורה) שלמעלה מהתחלקות, כמודגש בכך שהנשיא דכל שבט הולך לתור את

שהוסיף על השליחות דמשה עי"ז ששלח (נוסף על כלב, מהמרגלים ששלח משה) גם את פינחס¹³⁸, משבט לוי, שבט הי"ג, בגימטריא אחד¹³⁹.

יב. ע"פ המבואר לעיל שבכללות הענין דשילוח המרגלים (הן במרגלים דמשה, והן ובהדגשה יתירה) במרגלים דיהושע) מודגשת הפעולה דבירור הארץ גם ובעיקר מצד ועי' דרגת האחדות שבישראל ובתורה - יש לבאר גם הקשר והשייכות דפרשת המרגלים לפרשת ציצית:

ובהקדם ביאור מעלתה של מצות ציצית, שעם היותה מצוה פרטית, ה"ה „שקולה כנגד (וכוללת) כל המצוות", שנאמר „וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה"ו" - ולכאורה אינו מובן: כיון שהמצוות הם באופן של התחלקות, להיותם ציויים להאדם איך להתנהג בעולם בהתאם להתחלקות האדם ודהעולם - איך שייך שבמצוה פרטית יהיו כלולים כל מצוות התורה?

והביאור בזה - שגם המצוות (ציויים להאדם איך להתנהג בעולם) ענינם האמיתי - מצוות התורה, חכמתו ורצונו

(138) ולהעיר, ש„פינחס הוא אליהו" וח"ב קצ, סע"א. ועוד, מבשר הגאולה. (139) ויומתק ע"פ דברי הגמרא (ב"ב שם) „אידך (חלק ה"ג) למאן (דהא י"ב שבטים לחוד הוא דשקלי ביחזקאל (שאף שנוסף לוי בא יוסף במקום אפרים ומנשה) - רשב"ם שם) . . לנשיא (למלך המשיח) - רשב"ם שם) . . דכתיב והנותר לנשיא מזה ומזה גוי" - ש„הנשיא הוא הכל", שכולל ומאחד כל בניי.

(* וראה ומביים הל' מלכים פ"ד ה"ח: „המלך המשיח נטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד משלשה עשר, ודבר זה חק לו ולבניו עד עולם" (זה מבואר בנבואת יחזקאל והנותר לנשיא . . למדנו שהי' נטל חלק כאחד השבטים, והנשיא הוא מלך המשיח" (רדב"ז שם)).

(140) והחידוש במצות ציצית גם לגבי ע"ז ושבת (כנ"ל הערה 13) - שע"ז היא הכלל דכל המצוות לפני התחלקות לתרי"ג, „אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, אחת דיבר אלקים שנים זו שמעתי", ושבת הו"ע כללי שלמעלה מהתחלקות, כיון ששבת הוא למעלה מהעולם, משא"כ מצות ציצית, להיותה מצוה פרטית, מודגש בה יותר החידוש דהתגלות נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות.

(141) משא"כ שילוח ב' המרגלים דיהושע - בהפטורה שלאחרי הקריאה דפרשת ציצית - אחדות שלמעלה מהתחלקות לפרטים*.

(* ומצד זה שייך יותר להכלל דע"ז ושבת (ראה הערה הקודמת).

פרוטות עבור כאו"א (מישראל), והלואי שירבו כמותם בישראל, ובתורה – שלומד תורה גם עם הזולת, ועד לאופן ד, העמידו תלמידים הרבה¹⁴⁶, ועד ש, מצות עשה של תורה על כל חכם וחכם מישראל (כל יחיד) ללמד את כל התלמידים¹⁴⁷.

ויש להוסיף, שנקודת האחדות דישראל ודתורה היא בהדגשה מיוחדת בלימוד הרמב"ם (כהמנהג שנתפשט בשנים האחרונות ללימוד שיעור יומי ברמב"ם, ג' פרקים ליום) – שכל בני מתאחדים בלימוד כל התורה («מקבץ לתורה שבעל פה כולה»¹⁴⁸), כמשנת בארוכה במק"א¹⁴⁹.

ועוד ועיקר – האחדות דישראל ודתורה שע"י הפצת המעיינות דפנימיות התורה («סתים» שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד, «סתים» דישראל עם «סתים» דקוב"ה¹⁵⁰) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי דמ"ת¹⁵¹), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים¹⁵² («עולם»¹⁵³), אשר, ע"י

הארץ כולה, גם החלקים דשאר השבטים. יג. עפ"ז מובן גם הלימוד וההוראה משילוח המרגלים בעבודת כאו"א מישראל – הדגשת נקודת האחדות שבישראל ובתורה:

גם עבודתו הפרטית של כאו"א מישראל כפי שמחולקים זמ"ז, כולל ובמיוחד בהענין ד, «לדעתך» (עיקר מציאות האדם), ש, אין דיעותיהם שוות¹⁴², צריכה להיות חדורה בנקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות, כפי שמתבטאת (לכל לראש) באהבת ישראל ואחדות ישראל, שמתבונן בדעתו («לדעתך») בצרכיו של הזולת לעזור ולסייע בכל המצטרך לו, הן ברוחניות והן בגשמיות, וכפי שאומרים בדיבור (ועקימת שפתיו הוי מעשה¹⁴³) בהתחלת כל יום לפני התפלה¹⁴⁴: «הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך»¹⁴⁵.

ובפרטיות יותר – בנוגע לב' החלוקות (הכלליות) שבישראל, ישכר וזבולון:

נוסף לאהאדות שנעשית ע"י שגם יושבי אוהל מקיימים מצות הצדקה, וגם בעלי עסק קובעים עתים לתורה, יכולה וצריכה להיות האחדות גם בכל א' מהחלוקות דתורה וצדקה, ולדוגמא: בצדקה – שנותן צדקה גם לזכותו של הזולת, ודכו"כ מישראל, וישנם כאלה שהקב"ה בירכם בעשירות מופלגה שנותנים צדקה לזכותם של כל בני ובנות ישראל שבדור (פרוטה אחת או חמש

142) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א. ועוד.

143) סנהדרין סה, א.

144) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.

145) וע"י ניתוסף גם בעניני הפרטים ע"י

תפלתו (בקשת צרכיו) – ש, תעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי" (שער הכוונות בתחלתו. ועוד).

146) אבות פ"א מ"א.

147) רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ב ולאדה"ו שם ה"ח.

148) לשון הקדמת הרמב"ם לספר הי"ד.

149) לקו"ש חכ"ז ע' 229 ואילך. ועוד.

150) ראה זח"ג עג, א. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.

151) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' של"א. וש"נ.

152) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל

שנים לכ"ח («כח») סיון (שמתברך מיום הש"ק זה)

– ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון (סה"ש תנש"א

ח"ב ע' 635 (לקמן ע' 243) ואילך.

153) קידושין טו, א. מכילתא ופרשי משפטים

כא, ו. – ולהעיר גם מלקו"ת פרשתנו מב, ד ואילך.

וכל בני"י באים לארץ ישראל בשלימותה, שלימות בשלימות: ארץ עשר אומות (כולל גם ארץ קיני קניזי וקדמוני)¹⁵⁷ שתתחלק לי"ג שבטים, ובארץ ישראל עצמה – באים לירושלים עיר הקודש שלא נתחלקה לשבטים¹⁵⁸, ולבית המקדש השלישי,

ושם מקריבים (לכל לראש) קרבן תודה על היציאה דכל בני"י ממאסר הגלות¹⁵⁹, ומנסכים היין בכל כלי שיר¹⁶⁰, ובפרט ה"שיר חדש" (לשון זכר) דגאולה שאין אחרי"י גלות¹⁶¹,

ולומדים "תורה חדשה (אשר) מאתי תצא"¹⁶² באופן ש"לא ילמדו עוד איש את רעהו גוי" כי כולם ידעו אותי¹⁶³, ועוד והוא העיקר – שכל זה נעשה בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש.

סיון (ערב יום הש"ק זה) בטל הערעור דאזה"ע שהיו רוצים ליטול חלק מיהודה וירושלים ע"י ה"תשובה נצחת" של גבייה בן פסיסא.

(157) לך לך טו, ית-כא ובפרש"י.

(158) מגילה כו, א. וש"נ.

(159) במכ"ש וק"ו מהיציאה ממאסר דאיש פרטי* – "ארבעה צריכין להודות יורדי הים . . ומי שהי' חבוש בבית האסורים . . יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (ברכות נד, ב), ועאכו"כ היציאה דכל בני"י מהמאסר דכל ד' הגלויות לגאולה שאין אחרי"י גלות.

(160) ראה רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ה.

(161) מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

(162) ישעי' נא, ד. ויקר' פי"ג, ג.

(163) ירמ"י לא, לג.

ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר"), "עד את אלקי אביך", "לדעתך"¹⁵⁴, "זוכים¹⁵⁵ תיכף ומיד ל"אותו הזמן . . (שלא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

יד. וכן תהי' לנו – שתיכף ומיד ממש, ביום זה, יום הש"ק פרשת שלח, מתקיימת בפועל ממש הבשורה שבפרשת השבוע: "בישר להם שיכנסו לארץ", וכסיום וחותם ההפטורה: "נתן ה' בידינו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו",

– כולל ובמיוחד (עי"ז) שגם ברגעי הגלות האחרונים עומדים בתוקף על שלימות הארץ בנוגע לחלקי הארץ שכבר ניתנו ע"י הקב"ה לבעלותם של בני"י שלא להחזיר ח"ו אף שעל משטחי ארץ ישראל לאומות העולם¹⁵⁶ –

(154) כולל גם ההוספה ב"לדעתך" דמשה (ועי"ז גם במשה שבכאו"א מישראל) – כמארז"ל "צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב" (ברכות בסופה. וש"נ), "האבות ומשרע"ה שהם בג"ע יותר מג' אלפים שנה ומתעלים בכ"י ג"פ כו"י" (סה"מ תרנ"ד ע' רכ. ועוד).

(155) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפוצו מעינותיך (דהבעש"ט) חוצה (אנה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתהלתו).

(156) להעיר ממגילת תענית (פ"ג) * שבכ"ה

(* ומ"ש בסנהדרין (צא, א) "בכ"ד ניסן" – טעות הדפוס הוא, וצ"ל כ"ה במקום כ"ד, וסיון במקום ניסן (ו.דאי ט"ס הוא הואיל דמוכחש זה מהכא (ממגילת תענית), דספי מסתבר לומר דנתחלף התם מלת סיון להדפיס במקומו ניסן, מלומר דכל המעשה דהכא שלא

במקומו עומד, דשייך לעיל פ"א" (הפרק דחודש ניסן)) – ראה בארוכה תוס' דזשים למגילת תענית שם.

(* להעיר מהשייכות לכ"ח סיון – ראה לעיל הערה 152.

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידי ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד התמימים להפצת ה"דבר מלכות"

1347-225-1928